

NYUMBA HURU YO MABUKU

NDAWU YAKAWIGIRWHA KUZWIDJIDJISIRA NDIMI

KUZHWISESA PAKUDA KUDJIDJA

Kudjidja asipi zwatinorangaridja!

Kudjidja asipi basi kutewedjera.

Zwinodikana pakuda kudjidja, kuzhwisisa pokutanga.

Tikada kudjidja zwakadi, kutewedjera kunodikana, asi, azwikwani. Zwinodikana kubvisa uziwi whako whese. Patinoxandisa uziwi whedu mu mbuto djaka siyana-siyana, ndipona patinodjidja zwakadi.

Zwiito zwimweni zwinobesera maningi djidjo. Mugariro wedu tikayezanisa, unobesera uziwi. Mushobo umweni wo kudjidja, ngoo kuzhwirana no wamweni.

Kuwonerera uphosi, mushobo wakanaka wo kudjidja. Azwidikani kuzwishora, asi, kunyasawona no kuzhwisisa pa waphosa kuti upsange mazano amweni.

Cinozwi kudjidja :

- kuzhwisisa
- kutewedjera
- kuxandisa no kuzhwirana no wamweni
- kuphosa no kukurira uphosi

NYUMBA HURU YO MABUKU

NDAWU YAKAWIGIRWHA KUZWIDJIDJISIRA NDIMI

Kuziwa Masoko

Ngo gukumuso ro zvitongorobwe zwipswa zwo masoko, pomwe no kuxandiswa ko interneti, kuziwa masoko, ciro cikuruwani. Zwinodikana kuziwa makwandja o kupswaka ndiwo masoko. Kumaronga, kunozowa ciro cikuruwani, mu makore gumi anozaro mu zwidjidjo.

Wari, akucatamiki masoko, asi, kuwanda kwawo! Hino, toyiita renyi?

Uziwi unomwe mukuda kuwana masoko

- - kuziwa kusana soko ratinoda.
- - **Kuziwa kwapi no kudini kuda kuriwana, zwinoda kurewa kuti, kuziwa kunobva masoko.**
- - **Kuziwa kusana matawaha atinodisisa.**
- - **Kuziwa kuwerenga, zwickakwanisika no kukasikisa, pomwe no kuzhwisisa.**
- - **Kuziwa kutora masoko anobesera, kana kuti, kuziwa kuwiga soko rinodikanwa.**
- - **Kuziwa kuwonerera matawaha no kuziwa kufeyafeya/kuvhevhavevha soko rawo.**
- - **Kuziwa zwinoza kumbedji ko soko riripo.**

NYUMBA HURU YO MABUKU

NDAWU YAKAWIGIRWHA KUZWIDJIDJISIRA NDIMI

Cinyi kwawuri cinozhwi kudjidja?

1. kubudirira mu zwidjidjo?	
2. kutewedjera no kuphinda?	
3. kutewedjera zwidjidjo?	
4. kutanda pafesi zwinangwa zwo djidjo?	

Cinyi kwawuri cinozhwi kuzhwisisa?

1. kuturikira/kudurudjira mazhwi ese anowunba matawaha?	
2. Kuziwa zwiri kunanga mazhwi ese?	
3. kuzhwisisa soko riri kupandaradjwa?	

NYUMBA HURU YO MABUKU

NDAWU YAKAWIGIRWHA KUZWIDJIDJISIRA NDIMI

IWEWE UNODJIDJA KUDINI ?

	Narinizwe	Pamweni paya	Ngari yese
1. Ukada kuzhwisisa soko ro zwidjido, iwewe unodikana kuritara ?			
2. Ukada kuzhwisisa soko ro zwidjidjo, zwinokana kuwerenga kamwe kana kazinji ?			
3. Pakuda kucewukidjira soko ro zwidjidjo, unodikana kuritewedjera ucikaxarara ?			
4. Ukapera kuwerenga, iwewe unotara masoko awurikuda kucewukidjira ?			
5. Ukapera kuwerenga, iwewe unocewukidjira zwese zwawaverenga ?			
6. Pa ngari yawunoyiita basa, iwewe unowona terevhizawu ?			
7. Pa ngari yawunoyiita mabasa ako, iwewe unopurukira mumbo ?			
8. Pawunoyiita bvundjo, iwewe udodakarira kuti mudjidjisi ayiite yo kuwerenga mubvundjo ?			
9. Iwewe unopurukira ushoni mudjidjisi aciwereketa ciriporipoco acitara ku kwadru ?			
10. Pa ngari yo kudjidja, iwewe unozhwisisa ushoni zwinonangwa no mudjidjisi ?			
11. Iwewe unocewukidjira soko rinopandaradjwa no terevhizawu ?			
12. Iwewe unowerenga mabuku amweni, kundja ko aya anonangwa no mudjidjisi ?			
13. Unodikana kufamba kuti ucewukidjire ?			
14. Iwewe unozhwisisa ngo kukasika urongwa ?			
15. Iwewe unocewukidjira no kukasika miratorato ?			
16. Iwewe unowerenga ngo kukasika uri mbzii ?			
17. Iwewe unowonerera kuzhwisisa kwakwo zwidjidjo ?			

DAAA

Cigwagwa co:

(Dispositivo de Aprendizagem Autodirigida com Apoio)/ (Citongorobwe co

Kuzwidjidjisa no Rubeso).

CINYI CINOZHWI KUDJIDJIRA NDIMI?

Zwinonangwa kazindji kuti, kudjidjira mawereketero kutewedjera weyiphindazwe mazhwi ese akayizhwa, kuti umaxandise mu mbuto djo mudawidjano. Zwinonangwazwe kuti, kudjidjira mawereketero, kupswaka zano ririrese rokwiita zwiro no whiro. Weyironga mazhwi, pa ngari inodikana, hingana kurongwa kunoyizhwa cikangamusi kuti cirire no magwanani mawishi. Zwinonangwazwe kuti, kuzwidjidjisa mazhwi no mitemo yo gramaatika, ciro cokuti, cinobesera kwiita mazhwi ano whiro kubva mu mazhwi madodoko.

Zwakadaro

Mazano aya, ngoo ushoni zwingati mazhwi awona mapfupi, hingana "mangwanani o ushoni", " busanyi", "tabonga", " ndapota/ ndabata murendje". Asi, azwiiti kunanga zwo whiro, mazhwi o kucewukidjira, mazhwi akabatanidjwa ecitewedjera mitemo yo gramaatika pakuwonana na ciremba. Tikayezanisa, apona tinonanga kuti : "Musana wangu uri kuphanda, ndambwera "? No patinowerenga pepa-soko, kana kuti, patinozhwa kukayakaya ko musupayi, tiri kumanasirira kana kuti tiri kumathusa?

Kudjidjira ndimi ndi zwimwezwimwezo no kuvhurumusa motokaru

a. Pokutanga kuziwa mazhwi no mutemo. Kunanga kuti, kuwona no kuwiga zwinodikana no kuziwa mazano o kwiita zwinodikana.

- **kutekenya** : kuwona tikafananisa, pakuda kuvhurumusa motokaru kana wa purumuswa mucini, zwinodikana kuxandisa magiya aripo : ro kutanga, ro cipiri, ro citatu, ro cirongomuna, ro cishanu no ro cimasuresure. No kuziwawo kuti, kuda kwenda giya rimweni zwinoyizhwa weyitewedjera giya rimwe no rimwe.

- **mu kudawidjana** : kuwona tikayezanisa kuti, pakuziwisa muvhakaci, zwinodikana pokutanga, kuzhwisisa zwaarikuda. Pocipiri, kuziwa kuzhwisisa mazhwi aari kuxandisa, mugariro wawo mukati mo zwiya zwaari kunanga kwatiri : Ungwawugwawu, kutekenyeka no kuyezanisa/kuthusa mazhwi no mazhwi api, kudini, aciteverana kudini, no ungwagwawu upi, tomuyiita mabatironyi, pakuda kumupekedja

soko raari kuwetera ?

b. Pocihiri : kuzwirowedjesa kwiita zwinodikana, kuti uwane zwawuri kupswaka.

- **mu kudawidjana** : kuzwinasirira, tikayezanisa, kuzhwa zwickumbiro zwo wandhu wazinji zwo soko, no kuwaziwisa teyixandisa mawereketero (mazhwi, mitemo yo gramaatika, mabatiro, ungwawungwawu, no zwimweni) atinoziwa.

Kudjidjira kuwereketa, zwimwezimwezo no kuvhurumusa motokaru, kunoyizhwa ngo ndima mbiri : kunotangwa kuwa no uziwi, kocipiri kuwa no makwandja o kuxandisa uziwi iwona. Tinokwanisa kuronga zwidjidjo ngo madiwi matatu :

Diwi rimwe "**kuzwinasirira**". Ndipona patinoziwa no kutanga kuwiga matawaha, gramaatika no zwimweni.

Rozowiya diwi ro cipiri "**kuyedja**". I mabasa o kuyengedjera uziwi whedu wo mawereketero no kutanga "**kwiitawo**". Ndipona patinoyengedjera kudjidja kwedu mushambo yo kuzhwisisa no kuwereketa.

Mukati mo izwi, kubudirira kwedu muzwidjidjo mishobo miwiri: Tinoyengedjera ngo diwi rimwe uziwi whedu, ngo diwi rimweni, tinoyengedjera mazano edu o kuxandiswa ko uziwi iwona. Mu mishobo miwiri iyi, kubudirira kunoyengedjereka. Kuziwa akuyizhwi pa ngari imwe-imweyo : Padoko-padoko zwiro zwinopindirana no magariro. Pomwe, tinokwanisa kuxandisa whiro whedu pa kuzhwisisa no kuwereketa.

Izwi zwinobara zwiro zwiwiri

- Patinowonerera zwatawiga, zwinodikana kuziwisisa kusiyanisa madjidjiro aya : uziwi uri kukarayira, kana kuti, mazano o kuzhwisisa no kupurukira. Asipi ushoni, kudjidjirazwe kuciti i- whiro unodikana kunasirisa kana kuti mazano.

- Zwinoyitiika mukati mo zwidjidjo kutama kuzhwisisa zwese, pomwe no kuzwitewedjera zwokadi mu kuwambidja. Panodikana nguwa yo kuwiga zwiya zwatabuda kudjidja, tikayezanisa, kuwereketa ushoni mazhwi atinoziwa, kuwereketa wakaterama, kana kuzhwisisa no cimbi-cimbi, cikamwe no kutama kuthya kuzhwa kutara no kuwerenga zwakanaka.

Tinokonya teciti, kudjidjira kuwereketa no ndimi imweni, tikada kuzwiwona, kudjidjira mazhwi no rewo yawo, maweretewhe awo, kutawha kwawo, mishobo yaanotora [ngari, uwandu (cimwe/zwizindji), cirume no cikadji], mitemo inodikana

kutewedjera kuti payizhwe mikwerere yo mazhwi ino whiro, kana kuti matawaha, ungwagwawu no mazano anodikana kutewedjera pa ngari yatinoda kuwereketa no mundhu (tomuyiita mabatironyi, tikayezanisa,) ; cikamwe, kuziwa kuzhwisisa no kuwereketa weyixandisa uziwi whako who mawereketero. Asipi kutora uziwi basi, mazhwi kana kuti, kurowedjera mazhwi, no mazano... Asi, kutora mazano anobesera kwiita mudawidjano no ndimi imweni, hinginga zwatinoyiita mu ndimi yedu pa ngari yo kudjidjira kuyixandisa.

NYUMBA HURU YO MABUKU

NDAWU YAKAWIGIRWHA KUZWIDJIDJISIRA NDIMI

Kuxandiswa ko muturukiro

Djimiturukiro zvitongorobwe zwo zwidjidjo. Matawaha ari imona, akarongwa acitewedjera mabhii.

Kuno djimiturukiro djizinji :

- miturukiro yo ndimi
- miturukiro yo mazina
- miturukiro yo magama : hingana muturukiro o literatura.

Ucakato kuxandisa, unodikana kuzwibvunjisa kuti, ngowupi muturukiro ungabesera cinangwa cako.

1. Panoxandiswa muturukiro o ndimi, pakuda :

- kupswanga rewo yo izhwi.
Bhasopa ! Unodikana kutanga kuwona kuti, izhwi irona arito kupingurwaha.
- kupswanga rewo, kana kuti, kudurudjira izhwi ricikaziwiki, kuti ucina rugondo, ngokuti :

zwinodikana kuzhwisisa, mazhwi anokhangayidja kupurukira mukwerere mazhwi marewa zviito, mukati mo matawaha.

- Pakuda kuwana mazhwi anonanga zwimwe-zwimwezwo;
Pakutara basa, matawaha, ciphambano.

Pakupswanga misoro yo soko.

- Pakuda kuwonerera utaro o matawaha ako.

Ukatara onero, unodikana kungwaririra :

Zwigwagwa no zvipambano zwo utaro : Wonerera mundandanda wo zwigwagwa pa ndima yo kutanga yo muturukiro.

Pswangayi durudjiro ro izhwi mukati mo ndawu yarinowanikwa (mu mukwerere, m'matawha).

2. Kuxandiswa ko muturukiro wo mazina

➤ Pakuda kupswanga masoko :

Basopa ! Wonayi, zuwa rakatawha muturukiro : mamweni masoko angayiita okare ?

Tikayezanisa, rungano runokubesa mukupwsanga masoko, pomwe misoro yo soko. Irona rinobeserawo kukuziwisa

- Ngari : mundhu, ciitiko, matawha o uziwi

- Ndawu : mudhorobha, nyika, mayiba.

➤ Iwona unopekedja masoko no cigwagwa, pamwenipaya akawanda, anonanga ngo:

- Wandhu : basa, mushando, zuwa no mbuto yo kubawha no yo kufa, zwiitiko zwikuruwani zwo upenyu wako...

- Mbuto : (dhorobha, nyika, mirambo...) : tatidjiro, bungano, uphambi, ndimi, mabasa mazinji o gukumuso, zwiitiko zwikuruwani zwo mbhirikira...matawha anonanga ngo nyika.

- Matawha o miserepete (zwiphambano, djifirimu, djimayiba).

DAAA

Cigwagwa co:

(Dispositivo de Aprendizagem Autodirigida com Apoio)/ (Citongorobwe co

Kuzwidjidjisa no Rubeso).

Rubeso ku djidjo

Kuziwa kutanda mibvunjo no kuyixandisa

Ngenyi kubvundjisa ?

Kwiita mibvunjo yokuti inini, dinozoyedja kuyidawira, ndiri kupswaka makwandja o kupurukira matawaha, kumawerenga, no zwimweni. Pomwe, ndirikusana zwindinoda kuwerenga, kana kuti kupurukira.

Tingasana kudini, matawaha o kupurukira kana kuti, o kupurukira no kuwona ?

Hewo mazano manganani :

- soko ra ndirikuda
- Inini ndapera kuxandisa matawaha o kuti, soko rawo rakayezana.
- Inini ndino uziwi wakaringana no gama (kuzhwisisa kucawa nyore-nyore)
- Ngowapi matawaha andinodakarira : (pepa-soko, mudawidjano, rungano) ?....

Tingatanda kudini mubvundjo ?

Pakuda kutanda mibvundjo yangu yakaringana no matawaha, ndingaxandisa :

- cigwagwa, cinopekedjwa no matawaha
- utaro kuti uripo
- candinoda kuziwisisa cakaringana no soko
- cinyi candinorangaridja kuti, cicanangwa mukati mo mushobo iwona wo matawaha.

Tikayezanisa **ngo soko** : ndiyani, rini, kwapi, cinyi cakayiitika.

Ngo mudawidjano : ndiyani ari kutendera, kutenderana nani / ndiyani ari kudawidjana, kudawidjana nani ?

- kuwonesesa (ndjiku djapi, djirikuda kunangeyi?).

Kutara djimubvundjo djangu ngo cimadji, kana kuti, ngo ndimi yo matawaha.

Tingayiita kudini mabasa ?

Hewo makwandja matatu o kuxandisa :

1). Ndinoyedja kurangaridja mipinguro yo mibvundjo yangu, pomwe ndoyiita mundanda o mazhwi o kuti dangani angawanikwa mu matawaha. Ndinoxandisa muturikiro, ndikatama kupurukira ushoni mazhwi amweni pomwe ndomawiga.

Ndopurukira matawaha, ndowonerera kuti, mazhwi andasana arimo zwakadi (kana kumakwenga pasi pawo). Andidikani kuthya kupurukira kazindji.

Ndowona mibvundjo yokuti ayiito kudawirwaha.

Ndopurikirazwe, kuti ndiwane mipinguro yayo.

2). Ndokwenga mibvundjo yokuti, mipinguro yayo ingawanikwe mu matawaha.

Ndopurikirazwe, ndima no ndima, ingawanika mipinguro. Ndotara ushoni madawi o mipinguro (ngo cimadji, kana kuti, ngo ndimi yo matawaha). Inini ndikazwida, ndinopurikira matawaha kazinjikene.

- Ndopurukira matawaha ndicikamayimisi, ndeyiwonerera mibvundjo yandatarara. Ndoyimisa matawaha, pomwe ndotara mipinguro yo mibvundjo (ngo cimadji, kana kuti, ngo ndimi yo matawaha).

Ndopurikirazwe kamwe, ndowonerera mipinguro.

Tingazwiwonerera kudini ?

Ndozwiwonerera kuti ndayiita ushoni : ndadawira mibvundjo mungana ?

Ndophinda kuwerenga mipinguro yangu, pomwe, ndowonerera kuti iri ushoni ?

Ndinozwiwonerera kuti mipinguro yangu ngoyo zwakadi. Zwadaro, inini ndinga :

- Imisa, ndikawona kuti, mipinguro yangu iri zwakadi.
Zwinodikana kuthemba murangariro wangu.
- Kukumbira rubeso ro mundhu wapurikira matawaha kana kuxanda tiri wayiri, kana kuti, mu cikwata.
- Kukumbira rubeso ro mundhu ano ruziwo ruzinji, mureketi o ndimiyo kana kuti mudjidjisi. Inini ndinokwanisa kumukumbira kuti apurukire matawaha, pomwe, no kutara mipinguro yo mibvundjo yangu. Inini, ndingaxandisa mipinguro yake mukuda kunasirisa uphosi whangu.
- Kutu inini ndasana matawaha ano utaro, ndinokwanisa kuxandisa utaro iwona mukunasirisa uphosi.

NYUMBA HURU YO MABUKU

NDAWU YAKAWIGIRWHA KUZWIDJIDJISIRA NDIMI

Murangariro mutandhatu yakaringana no kuzhwisisa

- Kuzhwisisa, asipi kudjidja no kutewedjera, kunanga kuti, kuwerenga matawaha pomwe no kumaphinda ciriporipoco wakati bzuu, kuringira mudenga. Kurangaridja pokutanga, kuziwa basa ro zwiya zwatiri kuviga no kuwa no cido co kuzwiita. Pocipiri, kuzhwisisa zwiya zwatiri kuda kuziwa, ngokuti, zwiri nyore kuwiga zwese zwatinopurukira. Kuzhwisisa, kuziwa kuxandisa zwese zwaunobodjera, kana kuti, zwiphingayidjo kuti ukwanise kuwona zwinoyitika kumbedji mu ndaramo.
- Musoro asipi ciro cidoko. Mucado kukayakaya ngokuti dangani, kuwiga soko mumusoro, kungakhangayidja musoro wenyu pakuda kuwiga soko rimweni. Musoro asipi nyumba yo mabuku ! Tikawiga uziwi ndipona patinodjidjira. Zwakadaro, tikawuxandisa kazindji tiri kuunasirira kuti ushande zwakanaka.

Musoro asipi zwiya zwatinorangaridja, iwona awuwigi masoko ese, unomapfudjura ngari yese no kumaronga papswa kuti ukwanise kukurira magama ese.

Musoro wedu, ciro cikuruwani maningi. Asi, tinowuxandisa padoko basi.

- Amuna cine mu musoro mwedu. Pakuwiga soko, musoro wako wese unowiga.
- Kuwata kudobesera zwakadi ! Atiwigi soko basi pa ngari imweyimweyo ya tinodjidja, asi, pa ngariwo yo kuwata. Zwakadaro, ndiyona ngari yokuti musoro wedu unoronga masoko ese atinongatawana pa zuwa. Hope djinobesera uziwi. Ndiyona ndawa, tinonanga kuti, kuwerengazve ucato kuwata, ciro cikuruwani maningi.
- Iripo mishobo mizindji yo kuzhwisisa. Hino, unodikana kupswanga mushobo wako wo kuzhwisisa.

Mumwe no mumwe no mushambo wake

Mumwe no mumwe ano mushambo wake wo kudjidja. Wamweni wanoda kuwona mapikica o zwese zwawanoda kudjidja, kana kuti, kuwona ndima yo bhuku. Wamweni wanopekedjana zano, kana kuti wanosumurirana rungano, wamwenizwe wanoda kukaxarara, kana kuti ngo ciweyewe, kutewedjera no mwiri wawo zwese zwawanonanga, kutewedjera zwiito zwo wandhu wawanonga wari kuwereketa ngo zwawo. Asi cikuruwani, kuziwa kuti, cinyi cingandibesera mu kuzhwisisa.

Kuno mushobo imweni yo kuzhwisisa zwidjidjo.

Wamweni, wanowerengazve zwawanonga watara pa ngari yo zwidjidjo, wanozhwa zwinonangwa no mudjidjisi. Wamweniwo wanozhwa izhwi rawo, kuzoti wamweniwo wanopikica misoro yo soko, (misoro yo matawaha), mapikica.

Wamweni, wanokwenga kazindji pasi po misoro yo soko ro zwidjidjo, pomwe, wanoronga mazhwi kuti wamadurudjire no kumayezanisa. Izvona zwinowabesa kucewukidjira.

Wamweni, wanotanga kuyezanisa pakuda kuziwa ciro, wamwenizwe wanotanga kuziwa, perapo, woyezanisa. Wamweni, wanodjidjira zwese wacitewera makwandja ese, wamweni wanodjidjira kazindji misoro yo soko, perapo ozongwina mukati mwaro.

Iwewe unodikana kutanda mazano. Kana kuengedjera mazano mamweni mu kudjidja kwakwo. Cikuruwani, kuwa no gwandja rimwe, pomwe rokuti, unokwanisa kutanda mazano mamweni kuti ubudirire.

DAAA

Mabhii o kutanga o:

(Dispositivo de Aprendizagem Autodirigida com Apoio)/ (Citongorobwe co

Kuzwidjidjisa no Rubeso).

Rubeso ku djidjo

ZWIDO/MADANDHA NO UWONERERI

Djimubvundjo djiri pasi apoo, djicakubesera pa kusana madawi anoxandiswa mu mbuto djo kudawidjana djawunowanika, kana kuti, zwawurikudakarira.

Kufeyafeya/kuvhevhavevha zwido

Mu mbuto djo kudawidjana, ndinozwibvunjisa :

Ndicadawidjana nani?.....

.....

Mushobonyi wo wandhu?.....

.....

Wandhu wapi pangari imweyimweyo?.....

.....

Ndicanangeyi kuna iwona?.....

.....

Masokonyi: Mazhwi api acadikana?.....

.....

Ngowupi uziwi o mitemo ucadikana?.....

.....

.....

.....

Ngowapi madawi o mawereketero, kana kuti, o izhwi anozobesera?.....

.....

.....

Ngozwapi zwizhwirano zwandicawa nabzwona no wanyakudawidjana nawo?.....

.....

.....

Zwinyi zwandirikuda (ushamwari kana kuti, cizhwirano pa basa) ?.....

.....

.....

.....

Mabatironyi andinodikana kuziwa kwiita?.....

.....

.....

.....